

Landssamtök hjólreiðamanna

Innviðaráðuneytið
Sölvhólsgötu 7
101 Reykjavík

06.10.2022

Umsögn um: frumvarp til laga um breytingu á umferðarlögum, nr. 77/2019.

Landssamtök hjólreiðamanna (LHM) vilja koma eftirfarandi umsögn á framfæri við frumvarp til laga um breytingu á umferðarlögum, nr. 77/2019, sem kynnt er á samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. 172/2022.^[1]

Smáfarartæki skilgreind sem sérstakur flokkur.

LHM eru mjög hlynnt þeirri breytingu að smáfarartæki verði skilgreind sérstaklega í umferðarlögum undir sérstökum tölulið í 3. gr. laganna. LHM lagði þetta til í mörg ár í umsögnum um heildarendurskoðun umferðarlaga án þess að á það væri hlustað á þeim tíma. Skynsamlegt er að að litlum farartækjum, það er reiðhjólum, rafmagnshjólum, léttum bifhjólum í flokki I og smáfarartækjum verði skipt í tvo flokka:

- Virk/aktív farartæki: (Hefðbundinn) reiðhjól og (pedal-assist) rafmagnsreiðhjól.
- Óvirk/passív farartæki: Létt bifhjól í flokki I og smáfarartæki (rafskútur).

Því telur LHM eðlilegt að reglur um smáfarartæki (rafskútur) séu þær sömu eða taki að miklu leyti mið af núverandi reglum um létt bifhjól í flokki I sbr. það sem kemur fram hér að neðan um váttryggingarskyldu.

Bann við breytingu á hraðastýringu.

LHM er mjög hlynnt þeirri breytingu að óheimilt verði að breyta hraðastýringu á reiðhjóli búnu rafknúinni hjálparvél, smáfarartæki eða léttu bifhjóli í flokki I svo að mögulegur hámarkshraði þess með vélarafli verði meiri en 25 km á klst og einnig í léttum bifhjólum í flokki II við 45 km á klst.

Notkun smáfarartækja undir áhrifum áfengis.

LHM hefur ekki talið rétt að setja stífar reglur um notkun smáfarartækja undir áhrifum áfengis. Með frumvarpinu er lagt til að áfengismörkin verði 0,50‰ fyrir ökumenn þessara farartækja og að hámarksrefsing fyrir brot verði um tveggja ára fangelsi. Í umsögn^[2] LHM um skýrslu nefndar um smáfarartæki mæltu samtökin með að frekar yrði farin sú leið að takmarka útleigu á hjólum á ákveðnum svæðum á ákveðnum tímum, t.d. með að hætta útleigu þeirra í miðborginni um helgar frá kl. 21 til kl. 6. Í því fælust betri forvirkar aðgerðir heldur en að sekta fólk eftir á þegar slys hefur þegar orðið. Það er nefnilega hætt við því að lögregla muni ekki sinna þessu verkefni í forvarnarskyni heldur munu áhrifin fyrst og fremst verða að lögregla muni sekta þá ökumenn sem hafa lent í slysi undir áhrifum á rafhlaupahjóli. Það gæti jafnvel orðið til þess að fólk muni forðast það að kalla á aðstoð þegar það lendir í slysum til að forðast sektargreiðslur. Útleiga á rafhlaupahjólum við þær kringumstæður þegar fólk er vitstola af áfengisneyslu má líkja við að það væri boðið upp á þá þjónustu að fá sér bílaleigubíl úr bænum án þess að gengið sé úr skugga um að það sé ökufært vegna áfengisneyslu. Það ástand mun áfram ríkja þótt sektir séu lagðar við akstri smáfarartækja við 0,50‰ áfengismörk. Sá sem ekur smáfarartæki undir áhrifum er reyndar fyrst og fremst hættulegur sjálfum sér, en ekki öðrum; ólíkt ökumanni á tveggja tonna bíl á miklum hraða.

Skráningarskylda og vátryggingarskylda?

LHM telur að betur þurfi að skoða hvaða ákvæði gilda um ábyrgð og vátryggingarskyldu þeirra sem nota smáfarartæki. Athygli vekur að ekki er lögð fram breyting á lögum um ökutækjatrýggingar á sama tíma og þetta frumvarp. Í 72. gr. umferðarlaga eru létt bifhjól í flokki I undanþegin skráningarskyldu en ekkert slíkt kemur fram um smáfarartæki. Í lögum um ökutækjatrýggingar eru tryggingaskyld ökutæki skilgreind sem skráningarskyld ökutæki samkvæmt umferðarlögum og sérstaklega tekið fram að létt bifhjól í flokki I séu undanþegin vátryggingarskyldu og skaðabótaábyrgð vegna tjóns og grundvelli ábyrgðar samkvæmt lögum um ökutækjatrýggingar. Líklega er réttast að undanskilja smáfarartæki skráningarskyldu og vátryggingarskyldu og þarf það að koma fram í frumvarpinu og í nýju frumvarpi að breytingu á lögum um ökutækjatrýggingar.

Skilgreining á reiðstíg.

Ekki er ljóst hver er munur á reiðvegi og reiðstíg. Hugtakið reiðstígur kemur fyrir í umferðarlögum, í annars vegar skilgreiningum í 3. gr. og hins vegar í 17. gr. þar sem vísað er í „almenna reiðstíga“, þar sem fram kemur að ökumönnum er bannað að aka eftir slíkum. Gefið er með orðalagi til kynna, að eftir „óalmennum“ reiðstígum sé eftir allt saman heimilt að aka, sem virðist í samræmi við 3. gr. Hugtakið reiðvegur kemur hins vegar fram sem boðmerki C16.11 í reglugerð um umferðarmerki, en ekki í umferðarlögum. Óljóst er hvaða munur er ætlað að vera á reiðvegi skv. reglugerðinni og reiðstíg í umferðarlögum.

Ljóst er hins vegar að ýmsar leiðir, svo sem fornar þjóðleiðir, hafa verið merktar með umferðarmerki C16.11 og talað er um sem reiðleiðir, reiðvegi eða reiðstíga. Í svokölluðum sáttmála hestafólks og annarra vegfarenda voru gerðar breytingar við upphaflegan texta, sem Landssamtök hjólræðamenn höfðu neitað að undirrita, í sátt við hestamenn og samgöngustofu, þar sem því var hafnað að hjólræðar væru

bannaðar á leiðum í náttúru landsins, sem m.a. væru notaðar sem reiðleiðir og merkar sem slíkar með umferðarmerki C16.11. Slíkt væri enda í andstöðu við 19. gr. náttúruverndarlaga, sem kveða á um hjólreiðar í náttúru landsins.

Ljóst má vera að umferð hesta og hjólreiða fara illa saman þar sem hestar, óvanir reiðhjólum, geta auðveldlega fælst ef að þeir standa skyndilega frammi fyrir reiðhjólum, en slíkar aðstæður geta gjarnan myndast á reiðleiðum í skógum í nágrenni við þéttbýli. Á sama tíma er óþarfi að banna hjólreiðar á reiðleiðum t.d. á hálendi landsins þar sem umferð er strjál og vegfarendur geta séð til annarra í nokkurri fjarlægð.

Landssamtök hjólreiðamanna leggja því til að reynt sé að samræma hugtakanotkun á milli umferðarlaga og reglugerð um umferðarmerki, sem og að almenna reglan um reiðstíga/reiðvegi/reiðleiðir sé að á slíkum leiðum sé vélknúin umferð bönnuð og að aðrir vegfarendur sýni hestamönnum sérstaka tillitssemi og að á þeim leiðum þar sem slíkt á við, sé heimilt að banna hjólreiðar, t.d. með boðmerki B05.11, „Hjólreiðar bannaðar“.

Lagning smáfarartækja þar sem þau valda hættu og óþægindum.

LHM leggur áherslu á að þetta frumvarp nær ekki utan um þann alvarlega vanda sem tengist lagningu á deilirafskútum í þéttbýli. Skýrt þarf að vera hvar og hvernig eigi að ganga frá smáfarartækjum, sérstaklega svokölluðum deilirafskútum. Rafskútum frá leigum er illa lagt á stígum og gangstéttum um allan bæ^[3] og getur stafað hættu af þeim fyrir þá sem hjóla um stígana^[4].

- A. LHM leggur til að sett verði í lög ákvæði um lagningu smáfarartækja og að ekki megi skilja þau eftir þar sem þau geti valdið hættu á stígum. Rafskútur geta auðveldlega dottið í vindi og því þarf að leggja þeim utan stíga í nægilegri fjarlægð.
- B. Það þarf að einfalda það ferli þegar leiga bregst ekki við ábendingum um illa lagðar rafskútur með nógu skjótum hætti. Reykjavíkurborg hefur borið stjórnsýslulög fyrir sig og sagt í svörum til notenda stíga og gangstétta sem sendir kvörtun til borgarinnar að:
„[...] við höfum áframsent hana á þjónustuaðilann en bendum á að skv. stjórnsýslulögum ber okkur að gæta meðalhófs í aðgerðum og því er okkur ekki kleift að bregðast við fyrr en fullreynt er að ná sama markmiði "með öðru og vægara móti". Ef umrædd hlaupahjól verða ekki fjarlægð má endilega senda okkur ítrekun.“
Hér þarf að skerpa á ábyrgð veghaldara; að þrátt fyrir afnotaleyfi frá sveitarfélagi til smáfarartækjaleigu um afnot af landi sveitarfélagsins fyrir stöðvarlausa leigu að þá sé veghaldari engu að síður áfram ábyrgur fyrir hindrunum á akbrautum og stígum (svo sem rafskútum sem hafa verið skildar eftir) og beri að fjarlægja þær hindranir, og geti ekki framselt þá ábyrgð með þessum hætti.
- C. Til viðbótar mætti gera kröfu um það að í verklagsreglum sveitarfélaganna fyrir rafskútuleigur verði sett skýrari skilyrði um að rafskútum eigi að leggja a.m.k. 2 metrum frá stíg (svo að rafskúta geti dottið en samt verið utan stígsins) eða að það verði að skilgreina tiltekna skilastöðvar með rafrænum girðingum (þar sem notast er við GPS-staðsetningar leiguhjóla) þar sem skilja

verður þessi tæki eftir en ella að borga hátt aukagjald. Einnig að skilgreina verði ákveðna kafla af (fjölförnum) hjólastígum þar sem ekki má skilja þær eftir og leigu beri að fjarlægja þær við fyrsta tækifæri ef leigutaki brýtur reglurnar.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins og tillögur að breytingum:

1. Tillaga: b. liður 1. gr. um breytingu á 1. mgr. 3. gr. umferðarlaga verði. „Reiðstígur: Vegur eða stígur skipulagður af sveitarfélagi fyrir umferð reiðmanna á hestum og merktur er sem slíkur, þar sem vélknúin umferð er bönnuð. Aðrir vegfarendur taki sérstaka tillit til reiðmanna og heimilt er að banna hjólréiðar á slíkum leiðum ef nauðsyn krefur.“
2. Lagt er til að á eftir 3. mgr. 28. gr. bætist við ný 4. málsgrein svohljóðandi og breytist röð málsgreina til samræmis: „Eigi má leggja smáfarartæki, léttu bifhjóli í flokki I eða reiðhjóli á stöðum þar sem þau hindra umferð og skapa hættu.“

Virðingarfyllst

f.h. stjórnar Landssamtaka hjólréiðamanna

Árni Davíðsson

Tilvísanir:

[1] Frumvarp til laga um breytingu á umferðarlögum, nr. 77/2019. Mál nr. 172/2022.

[https://samradsgatt.island.is/oll-mal/\\$Cases/Details/?id=3285#advices](https://samradsgatt.island.is/oll-mal/$Cases/Details/?id=3285#advices)

[2] Umsögn Landssamtaka hjólréiðamanna um drög að skýrslu starfshóps um smáfarartæki.

[https://samradsgatt.island.is/Skrar/\\$Cases/GetAdviceFile/?id=ed47c1e3-fbc3-ec11-9bb0-bb6350cbbc5a](https://samradsgatt.island.is/Skrar/$Cases/GetAdviceFile/?id=ed47c1e3-fbc3-ec11-9bb0-bb6350cbbc5a)

[3] Facebook: Verst lagða rafskútan.

<https://www.facebook.com/groups/verstagdarafskutan>

[4] Facebook: Frétt um slys 21. janúar 2022.

<https://www.facebook.com/groups/verstagdarafskutan/permalink/5135367403196727/>

Um Landssamtök hjólréiðamanna

Landssamtök hjólréiðamanna (LHM) eru hagsmunasamtök sem hafa að markmiði m.a. að efla hjólréiðar á Íslandi sem heilsusamlegan lífsmáta og sem samgöngumáta. Öll helstu hjólréiðafélög landsins eiga aðild að LHM. Samtökin eru þó ekki aðeins málsvári félagsmanna hinna ýmsu hjólréiðafélaga sem telja yfir 2000 manns heldur eru þau jafnframt málsvári allra sem hjóla á Íslandi. LHM er aðildarfélag að European Cyclists' Federation, sem eru heildarsamtök fyrir hjólréiðafélög til samgangna og ferðalaga í Evrópu. Aðildarfélag ECF er að finna í flest öllum löndum Evrópu. LHM hlaut samgönguviðurkenningu Reykjavíkurborgar 2012 fyrir virka þátttöku og áhrif í að efla hjólréiðar á Íslandi.